

porezujejo, žgejo, s katranom ali katerokoli maščobo mažejo. Celo konjsko nogo natanko popisovati, bi tukaj predaleč segalo, le o konjskem kopitu in njegovem glavnem delu, iz kterega največ obstoji, o roževini, hočemo kratko besedo spregovoriti.

Roževina je vlaknata tvarina, ki ima 25 odstokov vode v sebi. Tu je treba ravno izrečeno resnico močno povdarjati, da ima namreč kopitna roževina, če je zdrava in še v naravnem stanju, vodo v sebi, kar je za kopito stvar visoke važnosti. Ako se roževini voda odtegne, postane suha, trda in neprožljiva in je blizu taka, kakoršen je kos subega mizarskega lima, ki se v takem stanju kakor steklovina na mnoge kosce razleti. Roževini se morajo tedaj njeni vodeni obstanki varovati in hraniti kolikor le koli mogoče, če se hoče, da ostane kopito zdravo in v dobrem in porabnem stanju. Da je to živa resnica, o tem se vsak sam lahko prepriča na nohtih svojih nog. Ako jih hočemo porezovati v celo suhem stanju, tako je porezovanje težko, nohet se rad zadira in lomí, ko smo si pa noge skopali, nož lahko in gladko nohte reže. Navadni način kopito žgati, da se podkev kopitu prileže in piljenje kopita, da dobi lepšo podobo, kakor tudi mazanje s katranom ali kako si bodi maščobo, vse to vodo iz roževine kopitove izganja, kopito postane suho, se skrči in se začne zadirati in lomiti. Taka roževina, ktera je za varstvo noge vstvarjena, je oslABLJENA in deloma celovničena. Ako se spodnja stran kopita razbeljenega železa dotakne, se voda iz žganega dela razsopari. To je samo na sebi jasna stvar. Ako se gladka in svitla zvonajna stran kopita odpili so nježne notrajne rožene plasti onim slabim nasledkom izpostavljenega, kteri iz izpuhtenja vode iz roževine izvirajo. Tako je mogoče, da nebrojne drobne luknjice v roževini vodo, ki jo imajo v sebi, pozgubé. Roževina postane po tem takem tudi suha, krhka in se skrči. Katran ima v sebi neko kislino in pa ubežno olje, ki ubeži v zrak in le nekaj črne smolnatne snovi za seboj pušča. Ako se tedaj konju kopito s katranom maže, njegova kislina na roževino kopitovo kemično deluje, jo strdi in krhko naredi in olje, ki je izpuhtelo, pušča za seboj med vlaknom tanke špranjice. Na kopitno roževino ravno tako deluje, kakor na usnje, n. pr. na podplat kakega črevlja. Usnje postane po nekterih dneh trdo, topo, suho in vode ne prepušča. Ravno tako deluje katran in olje na roževino, preženeta vodo iz nje, se postavita na njeno mesto in delata roževino trdo, krhko in razpokano. Tudi tvarina, iz ktere je strela, t. j. srednji in spodnji del konjskega kopita, ustvarjena, je iz roževine. Ta je vendar mehkejša in manj trdna, ko druga kopitova roževina. Za to je pa tudi za zvonajne moči bolj občutljiva in jim bolj pristopna. Ako se strela voda vzame, se tudi ta del skrči kakor drugi.

Iz vsega tega, kar se je o naturi kopitne

roževine konjske dozdej povedalo, vsakdo vidi in spozna, kako se mora s konjskim kopitom prav za prav ravnati, da se vsako poškodovanje od njega za pravega časa odvrne. Kot ravnilo mora tu vsakokrat veljati, da je treba podkev po kopitu ne pa kopito po podkvi ravnati. Kedar se podkev na kopito deva, se ji mora kopitni podplat s previdnim prirezovanjem priravnati pa ne z žganjem. Ako se je podplat ali strela po slabem ravnanju z njima skrčil in posušil, se ne sme z maščobo ali katranom mehčati, ampak z vodo in glicerinom, kteri se z vodo meša pa je ne prežene. Glicerin nima v sebi nobene kisline ali razjedovavnih lastnosti, ampak roževino mehča in voljno dela, pa tudi ne izpuhteva. Glicerin roževino mehko napravi in stori, da se njeno vlakno more raztegniti. Tako se zabrani, da se roževina ne krči in če se je že skrčila, se to zopet popravi.

Konjerejcem ormoškega okraja na znanje. Dne 8. junija se bodo o poldne v Središču popoldne pa v Ormoži pregledovali tisti konji, kateri bi bili za gračko razstavo primerni; pa oziralo se bode samo na mlajše v konjerejskih zapisnikih zaznamovane kobile z žrebeti ali brez žrebet in pa na eno- in dveletne žrebice; to se javlja, da se drugi konji zapstoj ne doženejo. Dotične izkaze naj vsak seboj prinese; pri teh prilikah se bodo tudi kobile na novo v konjerejski zapisnik zapisovale. Na ta ogleđ se popolnem prstovoljno konji spravljajo.

Sejmovi na Koroškem 14. junija zgornji Drauberg, 15. junija Grajfenburg; 24. jun. Gutštajn; 28. jun. zgornji Drauberg, 30. junija Pontabla, Terbiž.

Dopisi.

Iz Maribora. († Franc Kežman), velečestiti infulirani stolni dekan škofije lavantinske so umrli v soboto dne 29. maja zjutraj ob 8. uri v 68. letu svoje starosti, to pa po dolgej in hudej bolezní in lepo sprevideni s sv. zakramenti za umirajoče. Visokej časti, velikim zaslugam primeren bil je spreved in pogreb dne 30. maja ob 6. uri zvečer. Spreveda je se udeležilo ogromno veliko ljudstva in duhovnikov. Slednjih je bilo okolo 50, med njimi ptujski prošt in celjski opat. Mrliča so od hiše nesli najprvle v stolno cerkev, kamor so spreved vodili mil. knezoškof. Tukaj so pa vel. čest. g. kanonik Kosar v izvrstnem govoru od ranjkega jemali slovo. Potem smo ranjkega pod vodstvom preč. stolnega prošta Fr. Zorčiča sprevali na mirodvor, kder sedaj truplo počiva na strani matere, sestre in stričnika. Ob konci so še gospodje bogoslovci zapeli genljivo in krasno nagrobnico slovensko. Zadušnice obhajale so se drugi den, dne 31. maja, v stolnej cerkvi ob 8. uri zjutraj. Obširnejši životopis objavimo v „Cerkveni prilogi“, ako nam ga kteri prijatelj ranjkega sestaviti blagovoli. Toliko opomnimo tukaj, da so bili ranjki gospod rojeni

v Dobovi 8. sept. 1812, v mešnika posvečeni pri sv. Andreji na Koroškem 4. avg. 1835, kaplan v Lučah 1. sept. 1836, kaplan I. v Šoštanji 5. sept. 1838, provizor pri sv. Janzi na peči 20. avg. 1840, kaplan I. pri sv. Martinu pri Slov. Grader 23. sept. 1841, provizor ondi 15. okt. 1841, zopet kaplan ondi 24. avg. 1842, in zopet provizor 24. marca 1843, kaplan v Mozirji 26. avg. 1843, župnik v Zrečah 19. marca 1845, župnik pri sv. Mihaelu pri Šoštanji 23. aprila 1853, župnik v Pišecah 24. jun. 1855, kanonik 1. marca 1864 in stolni dekan 27. dec. 1870. Kot stolni dekan so kmalu zboleli na očeh in naposled popolnem oslepnoli. Zadnja 3 leta so pa tako hudo zboleli na vsem telesu, da so se vsakemu morali usmiliti, kdor je prilike imel z blagim gospodom občevati. Bili so pa vseskozi pravi potrpežljivi Job. Naj počiva Njih truplo v miru, Njih duša pa bodi priporočena pobožnemu spomnu in molitvi!

Iz slov. bistrške okolice. (Mrz, prošnja do dež. poslancev g. dr. Radaja in g. Fluherja). V noči od 20. do 21. maja napravil je hud mrz veliko škode na krompirju, fižolu, koruzi in tudi v bolj nizkih vinogradih. V nedeljo 23. maja pa je začel tukaj in po visokem Pohorju silno liti dež, ki je neizmerno poškodoval vsled nastale povodnji v ravnici ležeče travnike. Teh povodnjij je se nam pa vselej bati, kedar večja ploha prihrumi. Krivo je temu največ to, ker Devinski most ni v redu in ker na državnej cesti na levi strani potoka in mosta ni kanala čez njo tam, kder je ona najbolj nizka. Most je prenizek, cesta pa se zmiraj še nasipava in tako voda ne more naprej, se nabira na zgornjem kraji ter poplavlja travnike in njive. Naposled še podje voda in predere cesto in potem niže ležeče travnike in njive poplavi in jih poblati po 2—3 čevlje na debelo z blatom peskom in drobnim kamenjem. Kmetje trpijo tukaj tem večjo škodo, ker se to leto na leto po večkrat ponavlja. Vsi sprevidijo, da je most na državni cesti treba podreti in večjega postaviti tako, kakor je v Gornji Polskavi, dalje pa še kanal prirediti tam, kder se cesta najbolj nizko vpgne. Toda sami si pomagati ne moremo, tudi od c. k. glavarstva nimamo upanja dobiti kakšne pomoči, zato prosimo svoja deželna poslanca g. dr. Radaja in g. Fluherja, naj se spomnita v prihodnjem deželnem zboru svojim volilcem dane besede, da se bodeta za vsakojake naše potrebe potegovala. Lepo nju torej prosimo, naj reč sprožiti v deželnem zboru, da nam bode pomagano. Sami si v tej reči pomagati ne moremo pa tudi ne smemo, ker zadeva državno cesto in most. Ako le količkaj stvar dalje spravita, hvaležni jima bomo!

Iz Velenja. (Slana — učiteljica — nemčur). Dne 20. maja bila je tukaj po našej Šaleški dolini močna slana, ki je krompir, turšico, fižol poparila in posebno po nizkih vinogradih in krajih

grozdju in sadju škodila. Ta teden smo Velenjčani tudi zopet dobili zaželeno učiteljico ročnih del v osebi gospodične Matilde Werglez, kateri naj bo priporočeno se ozirati pri poduku njej izročenih deklic na pravo potrebo prihodnjega stanu učenk. Toraj proč s tistim večnim „štikanjem“ in „heklanjem“, ki je za kmečke ljudi nič manj kakor koristno! Plesti, šivati in strgano obleko zakrpavati naj se naše deklice učijo! To bo jim pomagalo si kruha služiti in ne bo ošabnosti in širokopernosti v premladih srcih budilo. Če se izjemno kaka družina, oče, mati ali učenka za takšen poduk oglasi, češ da morda rabi, takim se naj brž v obliče pove, da v šoli se mora gledati na korist in potrebo večine učencev in ne sme na ljubo kake boljše družine splošne koristi zanemarjati. Nahaja se v Velenji tudi že dalje časa neko „fanatično“ nemčurče, ki prav neslano in na celo grd način po javnih krčmah čez Slovence psuje; trdi, da Slovenci niso še ljudje ne in jim želi, da bi pokrepaši: „die Slovenen sind kein Volk; diese Hetzer und Krakehler sollen krepiren, dann wird Ruhe!“ Čuj, mili narod! Človek, katerega tako velikodušno preživljaš, se predrzne te tako nezaslišano psovati. Ako ne bo miru dal, ga bo treba še natančneje popisati, tega potovalnega ptiča! Dnes dosta!

Iz Podčetrka. (Začasni tatovi.) Odkar glasoviti Guzaj svoje zlobno rokodilstvo tako srečno doprtaša, da mu ta posel nikdo vstaviti ne more, popade vsakega strah in groza, ko le njegovo ime čuje. Resnica je pa, da njegovi grdobni tovarši mnogo tatvine na njegov račun doprinesejo. V Kozjanskem okraju se večkrat čuje, da so tatovi tu pa tam vlomili in razne reči odnesli, in po navadi je Guzaj kriv. Tudi v Imenjem so v začetku aprila t. l. tamošnjega trgovca po noči taki nepotrebni gostje obiskali, in seboj odnesli razne robe, slanine, kave itd. tudi nekaj denarja v vrednosti do 700 fl. Potegnili so tako srečno, da se dolgo ni dalo nobenega sledu najti. Marljivosti in trudu Podčetrških žandarjev se je pretečeni teden posrečilo, tatunsko gnezdo iztakniti. Dva tata z ukradeno robo obložena so prignali v Podčetrtek zgodaj v jutro; kajti celo noč so iskali ukradene reči pa jih niso mogli najti, ne na dilah ne v hlevih, ne v kletéh; na zadnje so začeli s bodali po listji iskati; in res — kmalu zadene eden na škrinjo — in v tem trenutku zavpije žena enega tatú: Jezus, Marija! Škrinja je bila polna nakradenega blaga. Dne 26. maja po poldne so ju vklenjena k sodnji v Kozje odgnali. Na hrbtu je nosil vsaki tat mavho ukradenega blaga. Videti jih je bilo, kakor da bi Kočevarji fige in pomeranče prodavali. — Zasačena ptiča sta posestnika v Birstanji, ki sta še dosti premožna. Kradla nista iz potrebe, ampak iz navade. Gotovo imata še več tovaršev. Nek dopisun je po raznih časnikih žandarje v Podčetrku ovadil, da jim je roparski Guzaj po zimi v žensko preoblečen v oštariji piti in jesti kupil.

To je nesramna laž bila. No in kdo jo je prvi v nemške liste v Gradec poslal?

Iz Krapja. (Toča). Letošnje spomladanske dneve, posebno pa celi april, nam je pustil Vsemogočni, da so ugajali vsaki rastlinici in tako je vse v najlepšem redu se dalo opraviti pa tudi vse lepo rasti, da je človečje srce veselilo se, ko je gledal po polji, ker je vse lepo rastle in obetalo veliko pa veselo dobrega. Ali česar se človek veselil, mu rado spodleti. Po polji je bilo prav lepo vse, posebno pa žita so bila takšna, da malo kedaj, pa tudi drugo je bilo vse prav lepo, zimina ali jarina. Toda uže začetka maja začeli so nas plašiti deži, burje, plohe in tudi večkrat povodnji in to je trpelo naprej tako dolgo, da nas je obiskala 17. t. m. ob $\frac{1}{2}$ 3. uri strahovita toča, ki je prilomastila od Velike Nedelje, iz ormoškega okraja v Ljutomerski, in tako je ropatala kraj Ljutomera skozi Kameuščak, Lokavec, Grlavo, Krapje čez Muro na Ogrsko. Na več škode je storila rži, ta je na nekterih prostorih tako vtla pobita, da na njivah po oral velikih bi se nebi nabralo betevja črez 4 suope. Zato so tudi cenilni možje škodo cenili tako, da so izrekli: rž je vzelo popolnem, pšenico pa do $\frac{2}{3}$. To je hud udarec za najlepši del Murskega polja. Pa še to ni bilo zadosti. Dne 21. t. m. nas je pozdravila ojstra slana, ki je po polji storila precej škode, zimini posebno pa jarini. Tudi 23. smo imeli strašno nevihto z dežem in drobno točo. Bog pomagaj! Josip.

Od Nove cerkve. (Več žalostnih, kakor pa veselih novic.) Dnes smo pokopali mlado ženo, mater trojih otrok, katerih starejše še le komaj 3 leta šteje. Umrla je za kozami ali osepnicami, ki ne nehajo po farah ob južni strani Pobjorja razsajati. — Pri svinjah je pa „preči ogenj“ ali vrančni prisad kmetovalcem že obilno škodo napravil. Kedaj se bode vendar najšlo pravo zdravilo zoper to „svinjsko kugo“? — Mraz pretečenega tedna je tudi pri nas veliko škodoval! Po vinogradih se zimski pozreb še močno pozna; sedaj nam je še pa slana nekaj mladik, posebno pa koruzo, fižol in krompir jako pošmodila. Ali kdo bi se čudil, da nas Bog z nadlogami vsake vrste obiskuje, ker ljudje ne nehajo božjo jezo si nakopavati. Nobeden shod ne mine, skoraj že nobena nedelja ne preteče, da bi se hudobni fantalini, nesramni ponočnjaki ne pretepavali. V Šmartnem, (kakor je „Gosp.“ že poročal) so bink. ponedeljek kmečkega fanta tako topli, da je kmalu potem umrl. V kratkem času zaporedoma so se pri nas, kakor pri vseh sosednjih farah, fantje pretepavali. Nekteri novo cerkveški pobalini so iz teh ponočnih bitok hudo raztolčene glave domu prinesli. Upamo, da bode naš občespoštovani občinski predstojnik, g. Janez Jamnik, kateri je bil te dni soglasno zopet za župana izvoljen — takšne shode ponočnjakov tem bolj ojstro preganjal, ker vidi, da občina v njega zaupanje stavi, ter mu je na stran dala skoraj same mlade in krepke sve-

tovalce. Občinski možje! stopite za lepi red na noge! Dobri farani vam bodo hvaležni. Naposled naj še pohvalo izrečem onim hišam, ki so v praznik sv. Rešnjega telesa štiri postaje ali „evangelije“ tako lepo okinčale in preč. cerkvenemu predstojništvu, ki nam je naše pokopališče prav lepo ozaljšalo. Priskrbelo je namreč nov velik križ, ker stari je bil v 36 letih strobnel. Podobo, ki meri nad 2 metra, zrezal in pobarval je g. Jožef Brenko iz Frankolovega — za samouka res prav lepo delo! Les za novi križ sta pa dva farana darovala. Bog jima povrni! Tudi obzidje pokopališča se je na novo ometalo, tako da ima naše staro pokopališče pomlajeno lice!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so se odpeljali na Česko in bili sijajno sprejeti v Pragi, kder ostanejo do 4. junija pri svojem sinu cesarjeviči Rudolfu; potem podajo se v Kraljevigradec in v Olomuc. Ker se nemčurji in judje tega potovanja neizmerno bojijo, zato mora imeti velik političen namen. Nekateri pravijo, da bode prišlo do kronanja našega cesarja s česko krono; neverjetno to ni, ako pomislimo, kako nemški Bismark sline cedi po lepej českej deželi. Zato kaže, da se narodi na Českem pomirijo in v starej zvestobi ukrepajo. — Nemški liberalci, ob enem več ali menje očitno prusački Bismarkovci, hujskajo Nemce zoper ministra Taaffeja in zoper ministerski ukaz, naj se na Českem s českimi strankami česki uraduje, češ, da je „nemštvo“ v nevarnosti. Tudi na Štajerskem pričeli so ti hujskači glasiti se; tako v okrajnem zastopu v Weizu, pa tudi v Mahrenbergu je nekdo 42 posestnikov (?) naščuval, da so prošnjo podpisali zoper narodne pravice Slovencev do slovensčine v šoli in uradu. — Na Koroškem v Velikovci je 10. junija volitev za deželni zbor. Kaj Slovenci v tej reči ondi delajo, o tem ne čujemo nič, ne beremo nič, ko bilo bi mrtvo vse! — Slovenski listi v Ljubljani so poslanca Žvegeljna, ki je med nemčurje in liberalce všel pozabivši svojo slovensko kri, ter nedavno obrekoval kranjske narodne poslance grofa Hohenwartha in kneza Windischgräza, strahovito zdelali. Očitali so mu leganje, nehvaležnost do dr. Bleiweissa, ki je nekdanji fantiča Žvegeljna očetu grofu Hohenwartha priporočil tako, da je bil v orientalsko akademijo sprejet, dobil vedno večje službe in sedaj postal bogatin in baron; grajali so na njem dosledno brez značajnost, častilakomnost, neko omazano dunajsko pravdo; vse to pa je ta kranjski odpadnik in renegat mirno v žep vteknil. Za Slovence je mrtev pa tudi v drugem oziru! — Veliki posestniki kranjski so Litjskega „viteza brez konja“ znanega Vesteneka izvolili za deželnega poslanca; narodna stranka se volitve ni hotela udeležiti. Vestenek bo težko dolgo se veselil svojega poslanstva, ker bodo nekateri zbori, zlasti pa česki in